

Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (stora avdelningen)

den 14 maj 2019*

”Begäran om förhandsavgörande – Området med frihet, säkerhet och rättvisa – Asylpolitik – Internationellt skydd – Direktiv 2011/95/EU – Flyktingstatus – Artikel 14.4–6 – Flyktingstatus beviljas inte eller återkallas vid säkerhets- eller samhällshot i den mottagande medlemsstaten – Giltighet – Artikel 18 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna – Artikel 78.1 FEUF – Artikel 6.3 FEU – Genèvekonventionen”

I de förenade målen C-391/16, C-77/17 och C-78/17,

angående tre beslut att begära förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, från Nejvyšší správní soud (Högsta förvaltningsdomstolen, Tjeckien), i mål C-391/16, genom beslut av den 16 juni 2016, som inkom till domstolen den 14 juli 2016, och, i mål C-77/17 och C-78/17, från Conseil du contentieux des étrangers (Migrationsdomstolen, Belgien) genom beslut av den 8 februari 2017 respektive den 10 februari 2017, som inkom till domstolen den 13 februari 2017, i målen

M

mot

Ministerstvo vnitra (C-391/16),

och

X (C-77/17),

X (C-78/17)

mot

Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides,

meddelar

DOMSTOLEN (stora avdelningen)

sammansatt av ordföranden K. Lenaerts, vice ordföranden R. Silva de Lapuerta, avdelningsordförandena J.-C. Bonichot, A. Arabadjiev, A. Prechal, T. von Danwitz (referent) och C. Toader samt domarna E. Levits, L. Bay Larsen, M. Safjan, D. Šváby, C.G. Fernlund och S. Rodin,

generaladvokat: M. Wathelet,

* Rättegångsspråk: tjeckiska och franska.

justitiesekreterare: handläggaren V. Giacobbo-Peyronnel,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 6 mars 2018,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

- M, genom J. Mašek, advokát,
- X (C-77/17), genom P. Vanwelde och S. Janssens, avocats,
- X (C-78/17), genom J. Hardy, avocat,
- Tjeckiens regering, genom M. Smolek, J. Vláčil och A. Brabcová, samtliga i egenskap av ombud,
- Belgiens regering, genom C. Pochet, M. Jacobs och C. Van Lul, samtliga i egenskap av ombud,
- Tysklands regering, genom T. Henze och R. Kanitz, båda i egenskap av ombud,
- Frankrikes regering, genom E. Armoët, E. de Moustier och D. Colas, samtliga i egenskap av ombud,
- Ungerns regering, genom M. Z. Fehér, G. Koós, Z. Biró-Tóth och M. M. Tátrai, samtliga i egenskap av ombud,
- Nederländernas regering, genom M. A. M. de Ree och M. K. Bulterman, båda i egenskap av ombud,
- Förenade kungarikets regering, genom S. Brandon, i egenskap av ombud, biträdd av D. Blundell, barrister,
- Europaparlamentet, genom K. Zejdová, O. Hrstková Šolcová och D. Warin, samtliga i egenskap av ombud,
- Europeiska unionens råd, genom E. Moro, A. Westerhof Löfflerová, S. Boelaert, M. Chavrier och J. Monteiro, samtliga i egenskap av ombud,
- Europeiska kommissionen, genom M. Šimerdová och M. Condou-Durande, båda i egenskap av ombud,

och efter att den 21 juni 2018 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

- 1 Respektive begäran om förhandsavgörande avser tolkningen och giltigheten av artikel 14.4–6 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/95/EU av den 13 december 2011 om normer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt skydd, för en enhetlig status för flyktingar eller personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande, och för innehållet i det beviljade skyddet (EUT L 337, 2011, s. 9), som trädde i kraft den 9 januari 2012, mot bakgrund av artikel 78.1 FEUF, artikel 6.3 FEU och artikel 18 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (nedan kallad stadgan).

- 2 Respektive begäran har framställts i tre mål: för det första (mål C-391/16), M mot Ministerstvo vnitra (Inrikesministeriet, Tjeckien) angående ett beslut att återkalla hans rätt till asyl; för det andra (mål C-77/17), X mot Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides (den allmänna kommissionären för flyktingar och statslösa, Belgien) (nedan kallad den allmänna kommissionären) angående beslutet att inte bevilja honom flyktingstatus och subsidiärt skydd, samt för det tredje (mål C-78/17), X mot den allmänna kommissionären angående beslutet att återkalla hans flyktingstatus.

Tillämpliga bestämmelser

Internationell rätt

- 3 Konventionen om flyktingars rättsliga ställning undertecknades den 28 juli 1951 i Genève (United Nations Treaty Series, vol. 189, s. 150, nr. 2545 (1954)) och trädde i kraft den 22 april 1954 (nedan kallad Genèvekonventionen). Den har kompletterats genom protokollet angående flyktingars rättsliga ställning, som antogs i New York den 31 januari 1967 och trädde i kraft den 4 oktober 1967 (nedan kallat protokollet).
- 4 Alla medlemsstater är avtalslutande parter i Genèvekonventionen. Europeiska unionen är däremot inte avtalslutande part i denna konvention.
- 5 I ingressen till Genèvekonventionen noteras att Förenta Nationernas Höge Kommissarie för flyktingar (UNHCR) erhållit i uppdrag att övervaka tillämpningen av de internationella konventioner som bereder flyktingar skydd, och det anges att staterna ska förbinda sig att samarbeta med UNHCR i utövandet av dess uppgifter, och de ska särskilt underlätta dess uppgift att övervaka tillämpningen av bestämmelserna i dessa instrument.
- 6 Artikel 1 A i konventionen har följande lydelse:

”I denna konvention avses med uttrycket ’flykting’ följande personer, nämligen

...

2) den ..., som i anledning av välgrundad fruktan för förföljelse på grund av sin ras, religion, nationalitet, tillhörighet till viss samhällsgrupp eller politiska åskådning befinner sig utanför det land, vari han är medborgare, samt är ur stånd att eller på grund av sådan fruktan, som nyss sagts, icke önskar begagna sig av sagda lands skydd, eller den som, utan att vara medborgare i något land befinner sig utanför det land, vari han tidigare haft sin vanliga vistelseort, samt är ur stånd att eller på grund av sådan fruktan, som nyss sagts, icke önskar att återvända dit.

Beträffande den som är medborgare i mera än ett land avses med uttrycket ’land vari han är medborgare’ varje land, vari han är medborgare. Ingen skall anses vara i avsaknad av det lands skydd, vari han är medborgare, därest han utan bärande skäl grundat på berättigad fruktan underlåtit att begagna sig av något av de länders skydd, i vilka han är medborgare.”

- 7 I artikel 1 C i Genèvekonventionen föreskrivs följande:

”Denna konvention skall upphöra att vara tillämplig på den som omfattas av bestämmelserna under A ovan men som

1. av fri vilja på nytt begagnar sig av det lands skydd, vari han är medborgare; eller
2. efter att hava förlorat sitt medlemskap, av fri vilja återförvärvar detsamma; eller

3. förvärvar medborgarskap i ett nytt land och kommer i åtnjutande av detta lands skydd; eller
4. av fri vilja återvänder för att bosätta sig i det land, som han lämnat eller utanför vilket han fortsatt att uppehålla sig på grund av fruktan för förföljelse; eller
5. icke kan fortfara att vägra begagna sig av det lands skydd, vari han är medborgare, enär de omständigheter, till följd av vilka han blivit erkänd såsom flykting, icke längre föreligga,

...

6. utan att äga medborgarskap i något land kan återvända till det land, vari han tidigare hade sin vanliga vistelseort, enär de omständigheter, till följd av vilka han blivit erkänd såsom flykting, icke längre föreligga;

...”

- 8 Artikel 1 D första stycket i konventionen har följande lydelse:

”Denna konvention är icke tillämplig på dem som för närvarande åtnjuta beskydd eller bistånd av andra Förenta Nationernas organ eller institutioner än Förenta Nationernas Höge Kommissarie för flyktingar.”

- 9 Artikel 1 E i konventionen har följande lydelse:

”Denna konvention äger icke tillämpning på den som av vederbörliga myndigheter i det land, vari han bosatt sig, erkännes hava de rättigheter och skyldigheter, som äro förbundna med innehav av medborgarskap i sagda land.”

- 10 Artikel 1 F i samma konvention har följande lydelse:

”Stadgandena i denna konvention äga icke tillämpning på den beträffande vilken föreligga allvarliga skäl antaga, att han

- a) förövat brott mot freden, krigsförbrytelse eller brott mot mänskligheten, sådana dessa brott blivit definierade i de internationella överenskommelser, som tillkommit för att meddela bestämmelser angående sådana brott; eller
- b) förövat grovt icke-politiskt brott utanför tillflyktslandet, innan han erhöll tillträde till detsamma såsom flykting; eller
- c) gjort sig skyldig till gärningar, stridande mot Förenta Nationernas syften och grundsatser.”

- 11 Artikel 3 i Genèvekonventionen har följande lydelse:

”De fördragsslutande staterna skola tillämpa bestämmelserna i denna konvention på flyktingar utan åtskillnad med hänsyn till deras ras, religion eller ursprungsland.”

- 12 Artikel 4 i denna konvention har följande lydelse:

”De fördragsslutande staterna skola tillerkänna flyktingar, som befinna sig inom deras territorier, en behandling som i fråga om flyktingarnas frihet att utöva sin religion och frihet att bestämma över sina barns religiösa uppfostran är minst lika förmånlig som den behandling, vilken tillkommer de egna medborgarna.”

13 I artikel 16.1 i samma konvention föreskrivs följande:

”Flykting skall inom fördragsslutande stats område hava fri tillgång till att föra talan inför domstol.”

14 Artikel 22.1 i Genèvekonventionen har följande lydelse:

”Fördragsslutande stat skall tillerkänna flykting samma behandling som statens egna medborgare i fråga om undervisningen i bottenskolan.”

15 I artikel 31 i konventionen föreskrivs följande:

”1. Fördragsslutande stat skall icke för olovlig inresa eller olovligt uppehåll bestraffa flykting, som anlant direkt från område varest hans liv eller frihet var i fara på sätt i artikel 1 avses och som utan tillstånd inrest eller uppehåller sig inom den fördragsslutande statens område, under förutsättning att flyktingen utan dröjsmål anmäler sig hos myndigheterna och visar godtagbara skäl för sin olovliga inresa eller sitt olovliga uppehåll.

2. Fördragsslutande stat skall icke ålägga flykting som nu sagts andra inskränkningar i hans rörelsefrihet än som äro nödvändiga, och inskränkningarna må upprätthållas endast till dess flyktingens ställning i landet har blivit reglerad eller han erhåller tillstånd att inresa i annat land. Fördragsslutande stat skall bevilja flykting som nu avses skäligt rådrum och alla nödvändiga lättnader för att erhålla tillstånd att inresa i annat land.”

16 I artikel 32 i konventionen föreskrivs följande:

”1. Fördragsslutande stat må icke utvisa flykting, som lovligen uppehåller sig inom statsområdet, annat än på grund av skäl hänförliga till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen.

2. Utvisning av flyktingen må endast äga rum i form av verkställighet av ett i laga ordning tillkommet beslut. Såvida icke tvingande skäl hänförliga till den nationella säkerheten tala däremot, skall det tillåtas flyktingen att förebringa bevisning för att rentvå sig ävensom att föra talan inför och för sådant ändamål företrädas inför vederbörlig myndighet eller inför en eller flera personer, som blivit särskilt förordnade av myndigheten.

3. Fördragsslutande stat skall bevilja flykting som nu åsyftas skäligt rådrum, inom vilket han må söka erhålla vederbörligt tillstånd att inresa till annat land. Under denna frist äger den fördragsslutande staten gentemot flyktingen vidtaga sådana inre åtgärder, som den finner erforderliga.”

17 I artikel 33 i konventionen föreskrivs följande:

”1. Fördragsslutande stat må icke, på vilket sätt det vara må, utvisa eller avvisa flykting till gränsen mot område varest hans liv eller frihet skulle hotas på grund av hans ras, religion, nationalitet, tillhörighet till viss samhällsgrupp eller politiska åskådning.

2. Denna bestämmelse må likväl icke åberopas av flykting, vilken det föreligger skälig anledning att betrakta som en fara för det lands säkerhet i vilket han uppehåller sig eller vilken, med hänsyn till att han genom lagakraftgående dom har dömts för synnerligen grovt brott, utgör en samhällsfara i sagda land.”

18 Artikel 42.1 i Genèvekonventionen har följande lydelse:

”Vid tidpunkten för undertecknande eller ratifikation av konventionen eller för anslutning till densamma må stat göra förbehåll mot artiklar i konventionen med undantag för artiklarna 1, 3, 4 och 16 moment 1., 33 och 36–46.”

Unionsrätt

Direktiv 2011/95

- 19 Genom direktiv 2011/95, som antogs på grundval av artikel 78.2 a och b FEUF, upphävdes rådets direktiv 2004/83/EG av den 29 april 2004 om miniminormer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer skall betraktas som flyktingar eller som personer som av andra skäl behöver internationellt skydd samt om dessa personers rättsliga ställning och om innehållet i det beviljade skyddet (EUT L 304, 2004, s. 12, och rättelse i EUT L 204, 2005, s. 24).
- 20 Skälen 3, 4, 10, 12, 16, 17, 21, 23 och 24 i direktiv 2011/95 har följande lydelse:
- ”(3) Europeiska rådet enades vid sitt särskilda möte i Tammerfors den 15 och 16 oktober 1999 om att arbeta för att ett gemensamt europeiskt asylsystem skapas, grundat på en fullständig och absolut tillämpning av [Genèvekonventionen], kompletterad genom [protokollet], och på så sätt bekräfta principen om *non-refoulement* samt säkerställa att ingen skickas tillbaka för att bli utsatt för förföljelse.
- (4) Genèvekonventionen och protokollet utgör grundstenen i det folkrättsliga systemet för skydd av flyktingar.
- ...
- (10) Med hänsyn till resultaten av de undersökningar som genomförts är det i detta skede lämpligt att bekräfta de principer som ligger till grund för direktiv [2004/83] och att sträva efter att uppnå en högre grad av tillnärmning av bestämmelserna om erkännande av internationellt skydd och om innehållet i detta skydd på grundval av högre standard.
- ...
- (12) Huvudsyftet med detta direktiv är dels att garantera att medlemsstaterna tillämpar gemensamma kriterier för att fastställa vilka personer som har ett verkligt behov av internationellt skydd, dels att garantera att en miniminivå av förmåner är tillgänglig för dessa personer i samtliga medlemsstater.
- ...
- (16) Detta direktiv står i överensstämmelse med de grundläggande rättigheter och principer som erkänns särskilt i [stadgan]. Direktivet syftar särskilt till att säkerställa full respekt för den mänskliga värdigheten och de asylsökandes och deras medföljande familjemedlemmars rätt till asyl, och till att främja tillämpningen av artiklarna 1, 7, 11, 14, 15, 16, 18, 21, 24, 34 och 35 i stadgan och bör därför genomföras på ett sätt som överensstämmer med detta ändamål.
- (17) När det gäller behandlingen av personer som omfattas av detta direktiv är medlemsstaterna bundna av sina skyldigheter enligt de internationella rättsliga instrument som de är parter i, särskilt de instrument som förbjuder diskriminering.
- ...
- (21) Erkännandet av flyktingstatus är en fastställelse av redan existerande rättigheter.
- ...

- (23) Det bör fastställas normer för definitionen och innebörden av flyktingstatus för att vägleda medlemsstaternas behöriga myndigheter vid tillämpningen av Genèvekonventionen.
- (24) Det är nödvändigt att införa gemensamma kriterier för när asylsökande kan erkännas som flyktingar i den mening som avses i artikel 1 i Genèvekonventionen.”

21 Artikel 1 i direktiv 2011/95 har följande lydelse:

”Syftet med detta direktiv är att införa normer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt skydd, för en enhetlig status för flyktingar och person som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande, och för innehållet i det beviljade skyddet.”

22 I artikel 2 i samma direktiv föreskrivs följande:

”I detta direktiv gäller följande definitioner:

- a) *internationellt skydd*: flyktingstatus och status som subsidiärt skyddsbehövande enligt definitionerna i leden e och g.
- b) *person som beviljats internationellt skydd*: person som har beviljats flyktingstatus eller status som subsidiärt skyddsbehövande i enlighet med definitionerna i leden e och g.

...

d) *flykting*: en tredjelandsmedborgare som med anledning av välgrundad fruktan för förföljelse på grund av ras, religion, nationalitet, politisk åskådning eller tillhörighet till viss samhällsgrupp befinner sig utanför det land där han eller hon är medborgare och som inte kan eller på grund av sin fruktan inte vill begagna sig av det landets skydd, eller en statslös person som av samma skäl som nämnts ovan befinner sig utanför det land där han eller hon tidigare hade sin vanliga vistelseort och som inte kan eller på grund av sin fruktan inte vill återvända dit och som inte omfattas av artikel 12.

e) *flyktingstatus*: en medlemsstats erkännande av en tredjelandsmedborgare eller en statslös person som flykting.

...”

23 Kapitel II i direktiv 2011/95, med rubriken ”Bedömning av ansökningar om internationellt skydd”, består av artiklarna 4–8 i det direktivet. I dessa artiklar fastställs regler för hur medlemsstaterna ska bedöma sådana ansökningar.

24 Kapitel III i direktiv 2011/95 har rubriken ”Förutsättningar för att betraktas som flykting” och består av artiklarna 9–12 i det direktivet. Vad särskilt avser artiklarna 9 och 10 i direktivet, fastställs i respektive artikel villkoren för att en handling ska anses utgöra förföljelse i den mening som avses i artikel 1 A i Genèvekonventionen, och de faktorer som medlemsstaterna ska ta hänsyn till när de bedömer skälen till förföljelsen.

25 I artikel 11 i direktiv 2011/95, med rubriken ”Upphörande”, föreskrivs följande:

”1. En tredjelandsmedborgare eller en statslös person ska upphöra att vara en flykting om han eller hon

- a) av fri vilja på nytt begagnar sig av det lands skydd vari han eller hon är medborgare, eller

- b) efter att ha förlorat sitt medborgarskap av fri vilja förvärvar det på nytt, eller
- c) förvärvar ett nytt medborgarskap, och kommer i åtnjutande av det landets skydd, eller
- d) av fri vilja återvänder för att bosätta sig i det land som han eller hon lämnat eller fortsatt att uppehålla sig utanför på grund av fruktan för förföljelse, eller
- e) inte längre kan fortsätta att vägra att begagna sig av skyddet i det land där han eller hon är medborgare eftersom de omständigheter som ledde till att han eller hon erkändes som flykting inte längre föreligger, eller
- f) utan att äga medborgarskap i något land, kan återvända till det land där han eller hon tidigare hade sin vanliga vistelseort, eftersom de omständigheter som ledde till att han eller hon erkändes som flykting inte längre föreligger.

2. ...

3. Punkt 1 e och f ska inte tillämpas på flyktingar som kan åberopa tungt vägande skäl grundade på tidigare förföljelse för att inte vilja begagna sig av det lands skydd vari han eller hon är medborgare eller, om det är fråga om en statslös person, det land där han eller hon tidigare hade sin varaktiga vistelseort.”

26 I artikel 12 i samma direktiv, med rubriken ”Undantag”, anges följande:

”1. En tredjelandsmedborgare eller en statslös person kan inte anses som flykting om

- a) han eller hon omfattas av artikel 1 D i Genèvekonventionen, som handlar om skydd eller bistånd från andra organ eller kontor inom Förenta nationerna än UNHCR; om sådant skydd eller bistånd av något skäl har upphört, utan att de berörda personernas ställning har fastställts slutgiltigt i enlighet med de relevanta resolutioner som antagits av FN:s generalförsamling, ska dessa personer automatiskt komma i åtnjutande av förmånerna i detta direktiv,
- b) han eller hon av de behöriga myndigheterna i bosättningslandet tillerkänns samma rättigheter och skyldigheter som följer med medborgarskap i det landet eller rättigheter och skyldigheter som motsvarar dessa.

2. En tredjelandsmedborgare eller en statslös person kan inte anses som flykting om det finns synnerliga skäl för att anta att

- a) han eller hon har förövat ett brott mot freden, krigsförbrytelse eller brott mot mänskligheten, såsom dessa definieras i de internationella instrument som har upprättats för att beivra sådana brott,
- b) han eller hon har förövat ett grovt icke-politiskt brott utanför tillflyktslandet innan vederbörande fick tillträde till det landet som flykting, vilket innebär den tidpunkt då uppehållstillstånd utfärdades på grundval av beviljad flyktingstatus; särskilt grymma handlingar, även om de begåtts i förment politiskt syfte, får betecknas som allvarliga icke-politiska brott,
- c) han eller hon har gjort sig skyldig till gärningar som strider mot Förenta nationernas syften och grundsatser enligt inledningen och artiklarna 1 och 2 i Förenta nationernas stadga.

3. Punkt 2 gäller personer som anstiftar eller på annat sätt deltar i förövandet av de brott eller gärningar som nämns däri.”

27 I kapitel IV i direktiv 2011/95, med rubriken ”Flyktingstatus”, återfinns artikel 13. Den artikeln har rubriken ”Beviljande av flyktingstatus” och innehåller följande bestämmelse:

”Medlemsstaterna ska bevilja en tredjelandsmedborgare eller en statslös person flyktingstatus om han eller hon kan betraktas som flykting enligt kapitlen II och III.”

28 Artikel 14 i direktivet, som även den återfinns i kapitel IV i direktivet, har rubriken ”Återkallande av, upphävande av eller vägran att förnya flyktingstatus”, föreskriver följande:

”1. När det gäller ansökningar om internationellt skydd som lämnats efter ikraftträdandet av direktiv [2004/83] ska medlemsstaterna återkalla, upphäva eller vägra att förnya en tredjelandsmedborgares eller en statslös persons flyktingstatus som beviljats av ett regeringsorgan, ett förvaltningsrättsligt organ, en domstol eller ett domstolsliknande organ om vederbörande inte längre är flykting enligt artikel 11.

...

3. Medlemsstaterna ska återkalla, upphäva eller vägra att förnya en tredjelandsmedborgares eller statslös persons flyktingstatus om de berörda medlemsstaterna efter beviljandet av flyktingstatus fastställer att vederbörande

- a) inte skulle ha ansetts som eller inte kan anses vara flykting i enlighet med artikel 12,
- b) har förvrängt eller utelämnat fakta, inklusive användning av falska handlingar, och detta varit avgörande för beviljandet av flyktingstatus.

4. Medlemsstater får återkalla, upphäva eller vägra att förnya status som beviljats en flykting av ett regeringsorgan, ett förvaltningsrättsligt organ, en domstol eller ett domstolsliknande organ om

- a) det finns skälig anledning att betrakta vederbörande som en fara för säkerheten i den medlemsstat där han eller hon befinner sig, eller
- b) vederbörande utgör en samhällsfara i medlemsstaten i fråga med hänsyn till att han eller hon genom en lagakraftvunnen dom har dömts för ett synnerligen allvarligt brott.

5. I de situationer som beskrivs i punkt 4 får medlemsstaterna besluta att inte bevilja status för en flykting om ett sådant beslut ännu inte har fattats.

6. Personer som omfattas av punkt 4 eller 5 ska ha de rättigheter som anges i eller som liknar dem som anges i artiklarna 3, 4, 16, 22, 31, 32 och 33 i Genèvekonventionen om de befinner sig i medlemsstaten.”

29 Kapitel VII i direktiv 2011/95, med rubriken ”Innebörden av internationellt skydd”, innehåller artiklarna 20–35. Artikel 20, punkterna 1 och 2, i nämnda direktiv föreskriver följande:

”1. Detta kapitel ska inte påverka de rättigheter som följer av Genèvekonventionen.

2. Detta kapitel ska tillämpas på både flyktingar och personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande, om inte något annat anges.”

30 Artikel 21 i nämnda direktiv har följande lydelse:

”1. Medlemsstaterna ska i enlighet med sina internationella förpliktelser respektera principen om *non-refoulement*.

2. Om det inte är förbjudet enligt de internationella förpliktelser som avses i punkt 1 får medlemsstaterna avvisa en flykting, vare sig denne formellt erkänts eller ej, om

- a) det finns skälig anledning att betrakta vederbörande som en fara för säkerheten i den medlemsstat där han eller hon befinner sig, eller
- b) vederbörande utgör en samhällsfara i medlemsstaten i fråga med hänsyn till att han eller hon genom en lagakraftvunnen dom har dömts för ett synnerligen allvarligt brott.

3. Medlemsstaterna får återkalla, upphäva eller vägra att förnya eller bevilja ett uppehållstillstånd för en flykting om han eller hon omfattas av punkt 2.”

31 I artikel 24.1 första stycket i direktiv 2011/95 föreskrivs följande:

”Så snart som möjligt efter det att internationellt skydd har beviljats, ska medlemsstaterna till de personer som innehar flyktingstatus utfärda ett uppehållstillstånd som ska gälla i minst tre år och vara förnybart om inte tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver något annat, och utan att det påverkar tillämpningen av artikel 21.3.”

32 I artikel 28 i direktiv 2011/95 föreskrivs följande:

”1. Medlemsstaterna ska se till att personer som har beviljats internationellt skydd behandlas på samma sätt som egna medborgare i samband med gällande förfaranden för erkännande av utländska akademiska eller yrkesmässiga examens-, utbildnings- och andra behörighetsbevis.

2. Medlemsstaterna ska sträva efter att underlätta för personer som har beviljats internationellt skydd och som inte kan styrka sina kvalifikationer att få fullständig tillgång till lämpliga system för bedömning, validering och godkännande av deras tidigare utbildning. Alla eventuella sådana åtgärder ska vara förenliga med artiklarna 2.2 och 3.3 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/36/EG av den 7 september 2005 om erkännande av yrkeskvalifikationer [(EUT L 255, 2005, s. 22)].”

33 Artikel 34 i direktiv 2011/95 har följande lydelse:

”För att underlätta integrationen i samhällslivet av personer som har beviljats internationellt skydd ska medlemsstaterna säkerställa tillgång till sådana integrationsprogram som de finner lämpliga för att ta hänsyn till de särskilda behoven för personer som innehar flyktingstatus eller subsidiär skyddsstatus, eller skapa villkor som säkerställer tillgång till sådana program.”

Nationell rätt

Tjeckisk rätt

34 Zákon č. 325/1999 Sb., o azylu (lag nr 325/1999 om asyl), i den lydelse som är tillämplig på omständigheterna i det tjeckiska målet (nedan kallad lagen om asyl), reglerar beviljande och återkallande av internationellt skydd.

35 Enligt 2 § punkt 2 i nämnda lag omfattar begreppet flykting i den mening som avses i denna lag (*azylant*) ”en utlänning som enligt denna lag har beviljats rätt till asyl, och detta under giltighetstiden för beslutet om beviljande av rätten till asyl”. Enligt de förklaringar som lämnats av den hänskjutande domstolen, upphör en person att vara flykting (*azylant*) och åtnjuta de rättigheter som föreskrivs i denna lag om vederbörandes rätt till asyl återkallas.

- 36 Enligt 17 § punkt 1 i) i lagen om asyl ska rätten till asyl återkallas ”när det finns skälig anledning att betrakta den som beviljats asyl som en fara för säkerheten i staten”. Vidare föreskrivs i 17 § punkt 1 j) i denna lag att rätten till asyl återkallas ”om flyktingen har dömts genom en lagakraftvunnen dom för ett synnerligen allvarligt brott och därför utgör en fara för säkerheten i staten”.
- 37 Enligt 28 § punkt 1 i lagen om asyl är rätten till asyl en form av internationellt skydd som beviljas en utlänning i Republiken Tjeckien.

Belgisk rätt

- 38 I artikel 48/3 punkt 1 i loi du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers (lag av den 15 december 1980 om inresa, vistelse, bosättning och avlägsnande av utlänningar) (*Moniteur belge* av den 31 december 1980, s. 14584), i den lydelse som är tillämplig på omständigheterna i de belgiska målen (nedan kallad lagen av den 15 december 1980), föreskrivs följande:

”En utlänning som uppfyller de villkor som anges i artikel 1 i [Genèvekonventionen], ändrad genom [protokollet], ska beviljas flyktingstatus.”

- 39 I artikel 48/4 punkt 1 i nämnda lag föreskrivs följande:

”Status som subsidiärt skyddsbehövande ska beviljas en utlänning som inte uppfyller kraven för att betecknas som flykting och som inte omfattas av artikel 9ter, när det finns grundad anledning att förmoda att den berörda personen, om han eller hon återsänds till sitt ursprungsland, eller, i fråga om en statslös person, till det land där han eller hon tidigare normalt var bosatt, skulle utsättas för en verklig risk att lida allvarlig skada enligt punkt 2, och som inte kan, eller på grund av en sådan risk inte har möjlighet att, begagna sig av det landets skydd och som inte omfattas av någon av utslutandegrunderna i artikel 55/4.”

- 40 I artikel 52/4 i denna lag stadgas följande:

”Om en utlänning som har ansökt om asyl i enlighet med artiklarna 50, 50bis, 50ter eller 51, genom en lagakraftvunnen dom har dömts för ett synnerligen allvarligt brott, utgör en samhällsfara eller om det finns skälig anledning att betrakta vederbörande som en fara för den nationella säkerheten, ska ministern eller dennes företrädare omedelbart skicka alla relevanta uppgifter till den allmänna kommissionären.

Den allmänna kommissionären kan neka en utlänning flyktingstatus om personen utgör en samhällsfara och som genom en lagakraftvunnen dom har dömts för ett synnerligt allvarligt brott, eller om det finns skälig anledning att betrakta vederbörande som en fara för den nationella säkerheten. När så är fallet ska den allmänna kommissionären yttra sig om ett utvisningsbesluts förenlighet med artiklarna 48/3 och 48/4.

Ministern får förelägga den berörda personen att bosätta sig på en viss plats under tiden hans eller hennes ansökan prövas för det fall ministern anser detta vara nödvändigt för att upprätthålla den allmänna ordningen eller den nationella säkerheten.

I exceptionellt allvarliga fall får ministern tillfälligt överlämna den berörda personen till regeringen för det fall detta anses vara nödvändigt för att upprätthålla den allmänna ordningen eller den nationella säkerheten.”

41 I artikel 55/3/1 i samma lag föreskrivs följande:

”§ 1. Den [allmänna kommissionären] kan återkalla flyktingstatus om utlänningen, som genom en lagakraftvunnen dom har dömts för ett synnerligt allvarligt brott, utgör en samhällsfara eller om det finns skälig anledning att betrakta vederbörande som en fara för den nationella säkerheten.

...

§ 3. När den allmänna kommissionären återkallar flyktingstatus med stöd av punkt 1 eller punkt 2, 1°, ska kommissionären inom ramen för sitt beslut yttra sig om ett utvisningsbesluts förenlighet med artiklarna 48/3 och 48/4.”

42 I artikel 55/4 punkt 2 i lagen av den 15 december 1980 föreskrivs följande:

”En utlänning kan inte heller betecknas som subsidiärt skyddsbehövande om han eller hon utgör en fara för samhället eller för den nationella säkerheten.”

Målen vid de nationella domstolarna och tolknings- och giltighetsfrågorna

Mål C-391/16

43 Genom beslut av den 21 april 2006 tilldelade inrikesministeriet M, med ursprung i Tjetjenien (Ryssland), rätt till asyl på grund av att han hade skälig anledning att frukta förföljelse på grund av ras, religion, nationalitet, tillhörighet till en viss samhällsgrupp eller politisk övertygelse i den stat i vilken han är medborgare.

44 Innan M fick asyl hade han gjort sig skyldig till stöld, för vilket brott han dömts till en frihetsberövande påföljd i tre år. Efter det att M beviljats asyl återföll han i brott och dömdes till en frihetsberövande påföljd i nio år för stöld och utpressning. Den påföljden skulle avtjänas i ett fängelse med hög säkerhetsnivå. Mot bakgrund av dessa omständigheter beslutade inrikesministeriet den 29 april 2014 att återkalla rätten till asyl för M och att inte bevilja honom subsidiärt skydd, på grund av att han i ett lagakraftvunnet avgörande hade dömts för ett synnerligen allvarligt brott och utgjorde en fara för statens säkerhet.

45 M överklagade detta beslut vid Městský soud v Praze (Stadsdomstolen i Prag, Tjeckien). M:s överklagande ogillades, varför han överklagade till den hänskjutande domstolen.

46 Den hänskjutande domstolen önskar bland annat få klarhet i giltigheten av bestämmelserna i artikel 14.4 och 14.6 i direktiv 2011/95 mot bakgrund av artikel 18 i stadgan, artikel 78.1 FEUF och de allmänna unionsrättsliga principerna i den mening som avses i artikel 6.3 FEU, på grund av en eventuell överträdelse av Genèvekonventionen genom dessa bestämmelser i direktiv 2011/95.

47 Den hänskjutande domstolen har härvidlag hänvisat till en rapport från UNHCR, som offentliggjordes den 29 juli 2010 och har titeln ”UNHCR comments on the European Commission’s proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council on minimum standards for the qualification and status of third country nationals or stateless persons as beneficiaries of international protection and the content of the protection granted (COM(2009) 551 of 21 October 2009)”. I den rapporten upprepade UNHCR tvivel som redan hade uttryckts vad gäller förenligheten av artikel 14.4 och 14.6 i direktiv 2004/83 med Genèvekonventionen.

- 48 Den hänskjutande domstolen menar att det av denna rapport framgår att artikel 14.4 i förslaget till direktiv, vilken artikel 14.4 i direktiv 2011/95 bygger på, utvidgar uteslutandegrunderna för flyktingstatus utöver klausulerna för uteslutande och upphörande i artikel 1 i Genèvekonventionen, trots att dessa klausuler är uttömmande och att artikel 42.1 i konventionen förbjuder de fördragsslutande staterna att göra förbehåll mot artikel 1 i konventionen. Det framgår även av nämnda rapport att artikel 33 i Genèvekonventionen visserligen gör det möjligt att avvisa en person till sitt ursprungsland eller ett annat land. Den bestämmelsen påverkar emellertid inte personens flyktingstatus i vistelslandet. Den hänskjutande domstolen har påpekat att de tvivel som UNHCR har uttryckt delas bland annat av European Council on Refugees and Exiles, av International Association of Refugee and Migration Judges och av ombudsmannen i Tjeckien.
- 49 Den hänskjutande domstolen har dock tillagt att direktiv 2011/95 är förenligt med Genèvekonventionen enligt en del av doktrinen. Den hänskjutande domstolen har i detta hänseende påpekat att enligt motiveringen i förslaget till direktiv (se punkt 47 ovan) syftar direktiv 2011/95 bland annat till att säkerställa en fullständig och allomfattande tillämpning av konventionen. Detta direktiv är mer detaljerat och gör i artikel 2 d) och e) en åtskillnad mellan begreppen "flykting" och "flyktingstatus". Beviljandet av flyktingstatus i den mening som avses i direktiv 2011/95 medför en högre skyddsnivå än vad som föreskrivs i Genèvekonventionen. Den vars flyktingstatus återkallas med stöd av artikel 14.4 i direktiv 2011/95 kan således inte längre åtnjuta de rättigheter och fördelar som följer av detta direktiv, med undantag av vissa minimirättigheter som stadfästs i nämnda konvention. Denna bestämmelse tycks bygga på antagandet att dessa personer inte kan avvisas till sina ursprungslander, även om de uppfyller villkoren i artikel 33.2 i Genèvekonvention. Dessa personer tolereras således i den mottagande medlemsstaten och har en "enklare" flyktingstatus.
- 50 EU-domstolen har i dom av den 24 juni 2015, H. T. (C-373/13, EU:C:2015:413, punkterna 71 och 94–98), visserligen redan tagit ställning till förhållandet mellan artikel 33.2 i Genèvekonventionen och direktiv 2011/95. Den har emellertid ännu inte tagit upp frågan huruvida artikel 14.4 och 14.6 i direktivet är förenliga med artikel 1 C och artikel 42.1 i Genèvekonventionen, och följaktligen inte heller med artikel 78.1 FEUF, artikel 18 i stadgan och de allmänna unionsrättsliga principerna i den mening som avses i artikel 6.3 i FEU.
- 51 Vad avser artikel 14.6 i direktiv 2011/95, som säkerställer att de som omfattas av artikel 14.4 i det direktivet tilldelas vissa rättigheter som följer av Genèvekonventionen, har den hänskjutande domstolen angett att lagen om asyl enligt Tjeckiens ombudsman inte införlivar nämnda artikel 14.6 med tjeckisk rätt. Återkallandet av asylrätten med tillämpning av artikel 17.1 i) och j) i lagen om asyl åsidosätter således, enligt ombudsmannen, unionsrätten. I detta avseende har den hänskjutande domstolen påpekat att en närmare analys av den tjeckiska rättsordningen inte gör det möjligt att utesluta att ingen av de rättigheter som följer av artiklarna 3, 4, 16, 22, 31, 32 och 33 i Genèvekonventionen tillförsäkras berörda personer i vissa enskilda fall. I det nationella målet har emellertid M möjlighet att göra gällande dessa rättigheter i Republiken Tjeckien.
- 52 Mot denna bakgrund beslutade Nejvyšší správní soud (Högsta förvaltningsdomstolen, Tjeckien) att vilandeförklara målet och ställa följande fråga till EU-domstolen:

"Är bestämmelserna i artikel 14.4 och 14.6 i [direktiv 2011/95] ogiltiga på grund av att de strider mot artikel 18 i [stadgan], artikel 78.1 FEUF samt de allmänna unionsrättsliga principerna enligt artikel 6.3 FEU?"

Mål C-77/17

- 53 Den 10 mars 2010 dömde Tribunal de première instance de Bruxelles (Förstainstansdomstolen i Bryssel, Belgien) X, ivoriansk medborgare, till fängelse i trettio månader, med delvis villkorlig frigivning, för misshandel, olaga innehav av kniv och olaga vapeninnehav. Den 6 december 2011 dömde Cour d'appel de Bruxelles (Appellationsdomstolen i Bryssel, Belgien) honom till fyra års fängelse för våldtäkt av en minderårig person mellan 14 och 16 år.
- 54 Den 3 november 2015 lämnade X in en ansökan om asyl till stöd för vilken han gjorde gällande en fruktan för förföljelse knuten till den omständigheten att hans far och medlemmarna i hans familj hade stark anknytning till den tidigare ivorianska regimen och till den tidigare presidenten Laurent Gbagbo.
- 55 Genom beslut av den 19 augusti 2016 avslog den allmänna kommissionären, på grundval av andra stycket i artikel 52/4 i lagen av den 15 december 1980, X ansökan om flyktingstatus på grund av de brott han hade begått i Belgien. Den allmänna kommissionären bedömde särskilt att med beaktande av den synnerligen allvarliga karaktären av dessa brott och att det var fråga om återfall i brott, utgjorde X en fara för samhället i den mening som avses i denna bestämmelse. Av samma skäl ansåg den allmänna kommissionären att X inte kunde ges skydd som subsidiärt skyddsbehövande på grundval av artikel 55/4 punkt 2 i denna lag. Med tillämpning av artikel 52/4 i samma lag ansåg emellertid den allmänna kommissionären att X inte kunde avvisas direkt eller indirekt till Elfenbenskusten med beaktande av den välgrundade fruktan för förföljelse, eftersom ett sådant utvisningsbeslut vore oförenligt med artiklarna 48/3 och 48/4 i samma lag.
- 56 X överklagade detta beslut vid den hänskjutande domstolen.
- 57 Den hänskjutande domstolen har angett att artikel 52/4 andra stycket i lagen av den 15 december 1980, som det omtvistade beslutet grundas på, införlivar artikel 14.5 i direktiv 2011/95 med belgisk rätt.
- 58 Den hänskjutande domstolen önskar få klarhet i huruvida den sistnämnda bestämmelsen är giltig mot bakgrund av artikel 18 i stadgan och artikel 78.1 FEUF. Dessa bestämmelser ålägger unionen att iaktta Genèvekonventionen, varför unionens sekundärrätt måste vara förenlig med den konventionen. Det anges mycket tydligt i artikel 1 A i denna konvention vem som omfattas av begreppet ”flykting” och varken artikel 1 F eller någon annan bestämmelse i konventionen gör det möjligt att, som en allmän regel, inte bevilja en person flyktingstatus enbart på den grunden att han eller hon utgör en fara för nationell säkerhet eller utgör ett allvarligt hot mot samhället i värdlandet. I artikel 14.5 i direktiv 2011/95 föreskrivs emellertid en möjlighet att neka flyktingstatus på en av dessa grunder, vilka motsvarar de situationer som föreskrivs i artiklarna 32 och 33 i konventionen, medan dessa artiklar reglerar utvisning av flyktingar och inte villkoren för beviljande av flyktingstatus.
- 59 Därmed uppkommer enligt den hänskjutande domstolen frågan huruvida artikel 14.5 i direktiv 2011/95 inför en ny klausul om undantag från flyktingstatus som inte föreskrivs i Genèvekonventionen. Att införa en ny undantagsklausul utgör en väsentlig ändring av den konventionen, vilket strider mot principerna i internationell rätt. Om avsikten hade varit att Genèvekonventionen skulle innehålla ett undantag från skydd av flyktingar eller ett nekande av sådant skydd av skäl kopplade till nationell säkerhet, allmän ordning eller fara för samhället i värdlandet, skulle detta uttryckligen ha angetts i konventionen, såsom bland annat har skett i fallet med allvarliga icke-politiska brott som begåtts utanför värdlandet.
- 60 Hänsyn bör också tas till de eventuellt långtgående konsekvenserna av denna undantagsklausul, eftersom klausulen skulle medföra att rättigheter och förmåner som är knutna till flyktingstatusen går förlorade. I sin dom av den 24 juni 2015, H. T. (C-373/13, EU:C:2015:413, punkt 95) har EU-domstolen sålunda klart erinrat om att återkallandet av ett uppehållstillstånd och av flyktingstatus är två olika

frågor med olika konsekvenser. UNHCR var för övrigt i yttrandet ”UNHCR Annotated Comments on [Directive 2004/83]”, som offentliggjordes i januari 2005, särskilt kritisk mot identiska bestämmelser i direktiv 2004/83.

61 Mot denna bakgrund beslutade Conseil du contentieux des étrangers (Migrationsdomstolen, Belgien) att vilandeförklara målet och ställa följande frågor till EU-domstolen:

- ”1) Ska artikel 14.5 i direktiv [2011/95] tolkas så, att den inför en ny bestämmelse om undantag från det beviljande av flyktingstatus som föreskrivs i artikel 13 i samma direktiv och, följaktligen, från artikel 1 A i [Genèvekonventionen]?
- 2) För det fall den [första frågan] besvaras jakande, är artikel 14.5, tolkad på detta sätt, förenlig med artikel 18 i [stadgan] och artikel 78.1 [FEUF], i vilka det bland annat föreskrivs att unionens sekundärrätt ska överensstämma med [Genèvekonventionen], vilken i artikel 1 F föreskriver en undantagsbestämmelse som har utformats på ett uttömmande sätt och som ska tolkas restriktivt?
- 3) För det fall den [första frågan] besvaras nekande, ska artikel 14.5 i direktiv [2011/95] tolkas så, att den inför ett skäl för nekande av flyktingstatus som inte föreskrivs i [Genèvekonventionen], vilken konvention ska respekteras enligt artikel 18 i [stadgan] och artikel 78.1[FEUF]?
- 4) För det fall den [tredje frågan] besvaras jakande, är artikel 14.5 i [direktiv 2011/95] förenlig med artikel 18 i [stadgan] och artikel 78.1 [FEUF], i vilka det bland annat föreskrivs att unionens sekundärrätt ska överensstämma med [Genèvekonventionen], med beaktande av att nämnda artikel 14.5 inför ett skäl för nekande av flyktingstatus utan någon sådan prövning av fruktan för förföljelse som krävs i artikel 1A i [Genèvekonventionen]?
- 5) För det fall den [första och den tredje frågan] besvaras nekande, hur kan artikel 14.5 i direktiv 2011/95 tolkas på ett sätt som överensstämmer med artikel 18 i [stadgan] och artikel 78.1 [FEUF], i vilka det bland annat föreskrivs att unionens sekundärrätt ska överensstämma med [Genèvekonventionen]?”

Mål C-78/17

62 Genom beslut av den 21 februari 2007 beviljade den allmänna kommissionären X, medborgare i Demokratiska republiken Kongo, flyktingstatus.

63 Den 20 december 2010 dömdes X av Cour d’assises de Bruxelles (Brottmålsdomstolen i Bryssel, Belgien) till fängelse i 25 år för mord och grov stöld. Genom beslut av den 4 maj 2016 återkallade den allmänna kommissionären hans flyktingstatus i enlighet med artikel 55/3/1 punkt 1 i lagen av den 15 december 1980, bland annat med motiveringen att X, med beaktande av de särskilt allvarliga brotten, utgjorde en fara för samhället i den mening som avses i denna bestämmelse. Med tillämpning av artikel 55/3/1 punkt 3 i nämnda lag avgav den allmänna kommissionären vidare yttrandet att avlägsnandet av X är förenligt med artiklarna 48/3 och 48/4 i nämnda lag, eftersom det inte längre fanns grund för den fruktan som X hade gjort gällande under år 2007.

64 X överklagade beslutet från den allmänna kommissionären vid den hänskjutande domstolen. Den hänskjutande domstolen har påpekat att artikel 55/3/1 i lagen av den 15 december 1980, med stöd av vilken nämnda beslut antogs, införlivar artikel 14.4 i direktiv 2011/95 med belgisk rätt. Precis som i mål C-77/17 och av samma skäl som angetts i det målet, anser den hänskjutande domstolen att det finns skäl att undra över giltigheten av artikel 14.4 i direktiv 2011/95 mot bakgrund av artikel 18 i stadgan och artikel 78.1 FEUF.

65 Mot denna bakgrund beslutade Conseil du contentieux des étrangers (Migrationsdomstolen, Belgien) att vilandeförklara målet och ställa följande frågor till EU-domstolen:

- ”1) Ska artikel 14.4 i direktiv [2011/95] tolkas så, att den inför en ny bestämmelse om undantag från det beviljande av flyktingstatus som föreskrivs i artikel 13 i samma direktiv och, följaktligen, från artikel 1 A i [Genèvekonventionen]?
- 2) För det fall den [första frågan] besvaras jakande, är artikel 14.4, tolkad på detta sätt, förenlig med artikel 18 i [stadgan] och artikel 78.1 [FEUF], i vilka det bland annat föreskrivs att unionens sekundärrätt ska överensstämma med Genèvekonventionen, vilken i artikel 1 [F] föreskriver en undantagsbestämmelse som har utformats på ett uttömmande sätt och som ska tolkas restriktivt?
- 3) För det fall den [första frågan] besvaras nekande, ska artikel 14.4 i direktiv [2011/95] tolkas så, att den inför ett skäl för återkallande av flyktingstatus som inte föreskrivs i [Genèvekonventionen], vilken konvention ska respekteras enligt artikel 18 i [stadgan] och artikel 78.1 [FEUF]?
- 4) För det fall den [tredje frågan] besvaras jakande, är artikel 14.4 i ovan nämnda direktiv förenlig med artikel 18 i [stadgan] och artikel 78.1 [FEUF], i vilka det bland annat föreskrivs att unionens sekundärrätt ska överensstämma med [Genèvekonventionen], med beaktande av att nämnda artikel 14.4 inför ett skäl för återkallande av flyktingstatus vilket varken föreskrivs i [Genèvekonventionen] eller har stöd i denna?
- 5) För det fall den [första och den tredje frågan] besvaras nekande, hur kan artikel 14.4 i [direktiv 2011/95] tolkas på ett sätt som överensstämmer med artikel 18 i [stadgan] och artikel 78.1 [FEUF], i vilka det bland annat föreskrivs att unionens sekundärrätt ska överensstämma med [Genèvekonventionen]?”

Förfarandet vid domstolen

66 Domstolens ordförande har genom beslut av den 17 mars 2017 förenat målen C-77/17 och C-78/17 med avseende på det skriftliga och det muntliga förfarandet, samt domen. Dessa mål har, genom beslut av domstolens ordförande av den 17 januari 2018, förenats med mål C-391/16 vad gäller det muntliga förfarandet och domen.

Domstolens behörighet

- 67 De medlemsstater och institutioner som inkommit med skriftliga yttranden till domstolen har haft olika åsikter i frågan om huruvida domstolen är behörig att inom ramen för dessa mål om förhandsavgörande pröva giltigheten av direktiv 2011/95 mot bakgrund av artikel 78.1 FEUF och artikel 18 i stadgan, vilka hänvisar till Genèvekonventionen.
- 68 Den tyska regeringen har gjort gällande att denna fråga bör besvaras nekande vad gäller respektive begäran om förhandsavgörande i målen C-77/17 och C-78/17, i den mån dessa i huvudsak avser tolkningen av Genèvekonventionen. Domstolens behörighet att tolka konventionen är emellertid begränsad, såsom framgår av den rättspraxis som följer av domen av den 17 juli 2014, Qurbani (C-481/13, EU:C:2014:2101, punkterna 20, 21 och 28).
- 69 Rådet och kommissionen har påpekat att domstolen redan har uttalat sig om behovet av att tolka bestämmelserna i direktiv 2011/95 i överensstämmelse med Genèvekonventionen. När det gäller parlamentet, anser det att prövningen av giltigheten av detta direktiv endast bör ske på grundval av EU- och EUF-fördragen samt stadgan, eftersom direktivet är en självständig unionsrättsakt, vars

företräde, enhetlighet och verkan säkerställs av domstolen. Direktiv 2011/95 ska så långt som möjligt tolkas på ett sätt som inte äventyrar direktivets giltighet, samtidigt som de grundläggande principerna i Genèvekonventionen iakttas.

- 70 Den franska och den nederländska regeringen har emellertid å sin sida påpekat att unionen visserligen inte är part i Genèvekonventionen, men att artikel 78 FEUF och artikel 18 i stadgan ålägger unionen att iaktta konventionen. Domstolen har således behörighet att pröva förenligheten av punkterna 4–6 i artikel 14 i direktiv 2011/95 med konventionen.
- 71 Domstolen gör i denna del följande bedömning. Det framgår av artikel 19.3 b FEU och artikel 267 första stycket b FEUF att domstolen är behörig att meddela förhandsavgöranden om tolkningen och giltigheten av rättsakter som beslutas av unionens institutioner, utan undantag, eftersom dessa rättsakter ska vara fullt förenliga med bestämmelserna i fördragen och med de konstitutionella principer som följer av dem och med bestämmelserna i stadgan (se, för ett liknande resonemang, dom av den 27 februari 2018, *Western Sahara Campaign UK*, C-266/16, EU:C:2018:118, punkterna 44 och 46).
- 72 I förevarande fall ska det noteras att direktiv 2011/95 antogs med stöd av artikel 78.2 a och b FEUF. Enligt artikel 78.1 FEUF ska den gemensamma politiken avseende asyl, subsidiärt skydd och tillfälligt skydd i syfte att ”erbjuda en lämplig status till alla tredjelandsmedborgare som har behov av internationellt skydd och att säkerställa principen om ’non-refoulement’ ”överensstämma med Genèvekonventionen ..., med protokollet och med andra tillämpliga fördrag”.
- 73 I artikel 18 i stadgan föreskrivs att ”rätten till asyl ska garanteras med iakttagande av reglerna i [Genèvekonventionen] och [protokollet] i enlighet med [EU-fördraget] och [EUF-fördraget]”.
- 74 Även om unionen inte är fördragsslutande part i Genèvekonventionen, ålägger artikel 78.1 FEUF och artikel 18 i stadgan unionen att följa reglerna i den konventionen. Direktiv 2011/95 ska således enligt nämnda bestämmelser i primärrätten iaktta dessa regler (se, för ett liknande resonemang, dom av den 1 mars 2016, *Alo och Osso*, C-443/14 och C-444/14, EU:C:2016:127, punkt 29 och där angiven rättspraxis, och dom av den 19 juni 2018, *Gnandi*, C-181/16, EU:C:2018:465, punkt 53 och där angiven rättspraxis).
- 75 Domstolen är följaktligen behörig att pröva giltigheten av punkterna 4–6 i artikel 14 i direktiv 2011/95 mot bakgrund av artikel 78.1 FEUF och artikel 18 i stadgan, och, som en del av denna prövning, behörig att kontrollera huruvida dessa bestämmelser i direktivet kan tolkas på ett sätt som iakttar den skyddsnivå som garanteras av reglerna i Genèvekonventionen.

Prövning av tolknings- och giltighetsfrågorna

- 76 De hänskjutande domstolarnas frågor angående giltigheten av artikel 14.4–6 i direktiv 2011/95 avser i huvudsak huruvida artikel 14.4 och 14.5 i direktivet fråntar en tredjelandsmedborgare eller statslös person, som uppfyller de materiella villkoren i artikel 2 d i nämnda direktiv, flyktingstatus och huruvida den således strider mot artikel 1 i Genèvekonventionen. Deras frågor avser närmare bestämt det faktum att de omständigheter som avses i artikel 14.4 och 14.5 i direktiv 2011/95 inte motsvarar grunderna för uteslutning och upphörande i artikel 1 C-F i Genèvekonventionen, trots att dessa grunder för uteslutning och upphörande, med stöd av systematiken i denna konvention, är uttömmande.
- 77 Härvidlag följer det av en allmän tolkningsprincip att en unionsrättsakt, så långt det är möjligt, ska tolkas på ett sätt som inte påverkar dess giltighet och som överensstämmer med primärrätten i dess helhet, bland annat med bestämmelserna i stadgan (dom av den 15 februari 2016, *N.*, C-601/15 PPU, EU:C:2016:84, punkt 48 och där angiven rättspraxis). När ordalydelsen i en bestämmelse i unionens

sekundärrätt kan tolkas på flera sätt, ska företräde således ges åt den tolkning som medför att bestämmelsen överensstämmer med primärrätten snarare än åt den tolkning som leder till att bestämmelsen anses vara oförenlig med primärrätten (dom av den 26 juni 2007, *Ordre des barreaux francophones et germanophone m.fl.*, C-305/05, EU:C:2007:383, punkt 28 och där angiven rättspraxis).

- 78 Det är därför nödvändigt att pröva huruvida bestämmelserna i artikel 14.4–6 i direktiv 2011/95, i enlighet med artikel 78.1 FEUF och artikel 18 i stadgan, kan tolkas på ett sätt som säkerställer att den skyddsnivå som erbjuds genom Genèvekonventionen inte åsidosätts.

Det system som inrättats genom direktiv 2011/95

- 79 Såsom framgår av skäl 12 i direktiv 2011/95 syftar bestämmelserna i direktivet till att garantera tillämpningen av gemensamma kriterier för att identifiera personer i behov av internationellt skydd och till att garantera att en miniminivå av förmåner är tillgänglig för dessa personer i samtliga medlemsstater.
- 80 I detta avseende ska det erinras om, såsom bekräftas av skäl 3 i direktiv 2011/95, att det gemensamma europeiska asylsystemet – som direktivet utgör en del av – är grundat på en fullständig och allomfattande tillämpning av Genèvekonventionen och dess protokoll, och en försäkran att ingen kommer att skickas tillbaka till en plats där han eller hon riskerar att förföljas (se, för ett liknande resonemang, dom av den 21 december 2011, *N. S. m.fl.*, C-411/10 och C-493/10, EU:C:2011:865, punkt 75, och dom av den 1 mars 2016, *Alo och Osso*, C-443/14 och C-444/14, EU:C:2016:127, punkt 30).
- 81 Det framgår vidare av skälen 4, 23 och 24 i direktiv 2011/95 att Genèvekonventionen är grundstenen i det folkrättsliga systemet för skydd av flyktingar och att bestämmelserna i direktivet om villkoren för beviljande av flyktingstatus och om innebörden av flyktingstatus har antagits för att hjälpa medlemsstaternas behöriga myndigheter att tillämpa Genèvekonventionen på grundval av gemensamma begrepp och kriterier för att tillerkänna asylsökande flyktingstatus i den mening som avses i artikel 1 i konventionen (se, för ett liknande resonemang, dom av den 31 januari 2017, *Lounani*, C-573/14, EU:C:2017:71, punkt 41, och dom av den 13 september 2018, *Ahmed*, C-369/17, EU:C:2018:713, punkt 40 och där angiven rättspraxis).
- 82 Dessutom anges i skäl 16 i direktiv 2011/95 att direktivet syftar till att säkerställa full respekt för den mänskliga värdigheten och rätten till asyl för asylsökande och deras medföljande familjemedlemmar, där den rätten enligt artikel 18 i stadgan säkerställs på ett sätt som är förenligt med Genèvekonventionen och protokollet.
- 83 Av detta följer att även om direktiv 2011/95 inrättar ett regelverk med begrepp och kriterier som är gemensamma för medlemsstaterna och således för unionen, grundar det sig ändå på Genèvekonventionen och syftar bland annat till att artikel 1 i denna konvention iakttas fullt ut.
- 84 Vad avser begreppet ”flykting” används i artikel 2 d i nämnda direktiv i stort sett samma definition som i artikel 1 A punkt 2 i Genèvekonventionen. I detta sammanhang finns det närmare bestämmelser i kapitel III i direktiv 2011/95 – med rubriken ”Förutsättningar för att betraktas som flykting” – om de materiella villkor som uppställs för att en tredjelandsmedborgare eller en statslös person ska kunna betraktas som flykting i den mening som avses i artikel 2 d i nämnda direktiv.
- 85 I artikel 2 e i direktiv 2011/95 definieras ”flyktingstatus” som ”en medlemsstats erkännande av en tredjelandsmedborgare eller en statslös person som flykting”. Detta erkännande är, såsom framgår av skäl 21 i direktivet, en fastställelse av redan existerande rättigheter och konstituerar inte ställningen som flykting.

- 86 I det system som inrättats genom direktiv 2011/95 är således en tredjelandsmedborgare eller en statslös person som uppfyller de materiella villkoren i kapitel III i direktivet redan av denna anledning en flykting i den mening som avses i artikel 2 d i direktivet och i artikel 1 A i Genèvekonventionen.
- 87 Den systematiska tolkningen av direktiv 2011/95, enligt vilken kapitel III i direktivet endast avser ställningen som flykting, kan inte ifrågasättas genom användningen av ordet flyktingstatus i artikel 12.1 och 12.2 i direktivet i kapitel III, bland annat i den franska språkversionen. Andra språkversioner av denna bestämmelse, inbegripet den spanska, tyska, engelska, portugisiska och svenska, använder nämligen ordet "flykting" i stället för "flyktingstatus" i artikel 12.1 och 12.2 i direktivet.
- 88 Enligt domstolens fasta praxis ska i händelse av bristande överensstämmelse mellan språkversionerna av en unionsrättslig text den aktuella bestämmelsen tolkas med hänsyn till systematiken i och ändamålet med de föreskrifter i vilka den ingår (dom av den 1 mars 2016, Alo och Osso, C-443/14 och C-444/14, EU:C:2016:127, punkt 27, och dom av den 24 januari 2019, Balandin m.fl., C-477/17, EU:C:2019:60, punkt 31). Medan kapitel III i direktiv 2011/95 har rubriken "Förutsättningar för att betraktas som flykting", har kapitel IV i direktivet rubriken "Flyktingstatus" och innehåller artikel 13 som reglerar beviljandet av denna status och där artikel 14 reglerar återkallande av, upphävande av och vägran att förnya flyktingstatus.
- 89 Vad gäller artikel 13 i direktiv 2011/95 har domstolen slagit fast att medlemsstaterna enligt denna bestämmelse ska bevilja en tredjelandsmedborgare eller en statslös person flyktingstatus om han eller hon uppfyller de materiella villkoren för att betraktas som flykting enligt kapitlen II och III i det direktivet, och medlemsstaterna har inte något utrymme för skönsmässig bedömning i detta avseende (se, för ett liknande resonemang, dom av den 24 juni 2015, H. T., C-373/13, EU:C:2015:413, punkt 63, och dom av den 12 april 2018, A och S, C-550/16, EU:C:2018:248, punkterna 52 och 54).
- 90 Den omständigheten att ställningen som "flykting" i den mening som avses i artikel 2 d i direktiv 2011/95 och artikel 1 A i Genèvekonventionen inte är avhängig av det formella erkännandet av denna ställning genom att "flyktingstatus" beviljas i den mening som avses i artikel 2 e i direktivet, vinner i övrigt stöd av ordalydelsen i artikel 21.2 i direktivet; enligt denna bestämmelse får en "flykting", om villkoret i denna bestämmelse är uppfyllt, avvisas "vare sig denne formellt erkänts eller ej".
- 91 Formellt erkännande av en flykting, det vill säga beviljande av flyktingstatus, innebär att den berörda flyktingen, i enlighet med artikel 2 b i direktiv 2011/95, beviljas internationellt skydd i den mening som avses i direktivet. Såsom generaladvokaten har påpekat i punkt 91 i sitt förslag till avgörande innebär detta att den berörda flyktingen kommer i åtnjutande av alla rättigheter och förmåner som föreskrivs i kapitel VII i detta direktiv. Detta kapitel innehåller både rättigheter motsvarande dem som anges i Genèvekonventionen och – i likhet med vad bland annat parlamentet och Förenade kungarikets regering har påpekat – rättigheter som erbjuder ett starkare skydd och som saknar motsvarighet i konventionen, såsom de som avses i artiklarna 24.1, 28 och 34 i direktiv 2011/95.
- 92 Det följer av det ovan anförda att ställningen som "flykting" i den mening som avses i artikel 2 d i direktiv 2011/95 och artikel 1 A i Genèvekonventionen inte är avhängig ett formellt erkännande av denna ställning genom att "flyktingstatus" beviljas i den mening som avses i artikel 2 e i direktivet, jämförd med artikel 13 i samma direktiv.

Artikel 14.4 och 14.5 i direktiv 2011/95

- 93 Vad gäller de fall som avses i artikel 14.4 och 14.5 i direktiv 2011/95 – där medlemsstaterna får återkalla eller avslå en ansökan om flyktingstatus – motsvarar dessa, såsom generaladvokaten har påpekat i punkt 56 i sitt förslag till avgörande, i huvudsak de fall där medlemsstaterna får avvisa en flykting enligt artikel 21.2 i direktivet och artikel 33.2 i Genèvekonventionen.
- 94 Det ska emellertid för det första noteras att medan artikel 33.2 i Genèvekonventionen i sådana fall berövar flyktingar principen om *non-refoulement* till ett land där hans eller hennes liv eller frihet skulle hotas, ska artikel 21.2 i direktiv 2011/95, såsom bekräftas av skäl 16 i samma direktiv, tolkas och tillämpas med iakttagande av de rättigheter som garanteras i stadgan, särskilt i artikel 4 och artikel 19.2 i denna. Dessa bestämmelser föreskriver ett absolut förbud mot tortyr och omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning – oberoende av den berörda personens eget uppträdande – liksom mot utvisning till en stat där det finns en allvarlig risk för att vederbörande skulle utsättas för sådan behandling. Medlemsstaterna får således inte avlägsna, utvisa eller utlämna en utlänning om det finns tungt vägande skäl att anta att han eller hon i mottagarlandet kommer att löpa en reell risk att utsättas för behandling som är förbjuden enligt artikel 4 och artikel 19.2 i stadgan (se, för ett liknande resonemang, dom av den 5 april 2016, Aranyosi och Căldăraru, C-404/15 och C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, punkterna 86–88, och dom av den 24 april 2018, MP (Alternativt skydd för den som tidigare varit offer för tortyr), C-353/16, EU:C:2018:276, punkt 41).
- 95 Om avvisningen av en flykting som omfattas av något av de fall som avses i artikel 14.4, 14.5 och av artikel 21.2 i direktiv 2011/95 skulle leda till att vederbörande riskerar att hans eller hennes grundläggande rättigheter enligt artikel 4 och artikel 19.2 i stadgan kränks, får således den berörda medlemsstaten inte göra undantag från principen om *non-refoulement* enligt artikel 33.2 i Genèvekonventionen.
- 96 I den mån artikel 14.4 och 14.5 i direktiv 2011/95 föreskriver att medlemsstaterna under de omständigheter som anges i dessa bestämmelser får återkalla ”flyktingstatus” i den mening som avses i artikel 2 e i direktivet eller inte bevilja denna status, samtidigt som artikel 33.2 i Genèvekonventionen för sin del tillåter avvisning av en flykting som befinner sig i någon av dessa situationer till ett land där hans eller hennes liv eller frihet skulle hotas, inrättar unionsrätten således ett mer utvidgat internationellt skydd av flyktingarna i fråga än det som säkerställs enligt konventionen.
- 97 Såsom kommissionen, rådet, parlamentet och flera av de medlemsstater som har inkommit med skriftliga yttranden till domstolen har påpekat, kan, för det andra, artikel 14.4 och 14.5 i direktiv 2011/95 inte tolkas så, att återkallande av flyktingstatus eller nekandet av denna status inom ramen för det system som inrättas genom detta direktiv medför att en tredjelandsmedborgare eller statslös person som uppfyller kraven i artikel 2 d i detta direktiv, jämförd med bestämmelserna i kapitel III i nämnda direktiv, förlorar sin ställning som flykting, i den mening som avses i artikel 2 d i direktivet och artikel 1 A i Genèvekonventionen.
- 98 Utöver vad som angetts i punkt 92 i denna dom, innebär nämligen den omständigheten att den berörda personen omfattas av en av de situationer som avses i artikel 14.4 och 14.5 i direktiv 2011/95 inte att vederbörande inte längre uppfyller de materiella villkor som uppställs för att betecknas som flykting, det vill säga att det föreligger en välgrundad fruktan för förföljelse i ursprungslandet.
- 99 Om en medlemsstat beslutar att återkalla flyktingstatus eller inte bevilja densamma enligt artikel 14.4 eller 14.5 i direktiv 2011/95, innebär detta visserligen att tredjelandsmedborgare eller statslösa personer berövas denna status och inte eller inte längre åtnjuter alla de rättigheter och förmåner som anges i kapitel VII i detta direktiv, eftersom de är hänförliga till denna status. Såsom uttryckligen föreskrivs i artikel 14.6 i nämnda direktiv åtnjuter emellertid dessa personer – eller fortsätter att åtnjuta – ett antal rättigheter som föreskrivs i Genèvekonventionen (se, för ett liknande resonemang, dom av den 24 juni 2015, H. T., C-373/13, EU:C:2015:413, punkt 71). I likhet med vad

generaladvokaten har angett i punkt 100 i sitt förslag till avgörande bekräftar detta att dessa personer har eller behåller sin ställning som flykting i den mening som bland annat avses i artikel 1 A i nämnda konvention, trots att flyktingstatus återkallas eller inte beviljas.

- 100 Härav följer att bestämmelserna i artikel 14.4–6 i direktiv 2011/95 inte kan tolkas så, att återkallande av flyktingstatus eller vägran att bevilja denna status frångår en tredjelandsmedborgare eller statslös person som uppfyller de materiella kraven i artikel 2 d i detta direktiv, jämförd med bestämmelserna i kapitel III i detta, ställningen som flykting enligt artikel 1 A i Genèvekonventionen, och därmed utesluter det internationella skydd som artikel 18 i stadgan tillförsäkrar vederbörande i överensstämmelse med nämnda konvention.

Artikel 14.6 i direktiv 2011/95

- 101 Artikel 14.6 i direktiv 2011/95 föreskriver att personer som omfattas av punkt 4 eller 5 i artikel 14 ska ha ”de rättigheter som anges i eller som liknar dem som anges i artiklarna 3, 4, 16, 22, 31, 32 och 33 i Genèvekonventionen om de befinner sig i medlemsstaten”.
- 102 Vad först beträffar konjunktionen ”eller” i artikel 14.6 i direktiv 2011/95, kan denna konjunktion, ur språkvetenskaplig synvinkel, antingen ha en alternativ eller en kumulativ betydelse och måste därför tolkas mot bakgrund av det sammanhang i vilket den används och med beaktande av syftena med åtgärden i fråga (se, analogt, dom av den 12 juli 2005, kommissionen/Frankrike, C-304/02, EU:C:2005:444, punkt 83). I det aktuella fallet och mot bakgrund av sammanhanget och de mål som eftersträvas i direktiv 2011/95, såsom de framgår av skälen 3, 10 och 12 i direktivet, samt med beaktande av den rättspraxis som angetts i punkt 77 i denna dom, ska denna konjunktion i artikel 14.6 i nämnda direktiv anses ha en kumulativ betydelse.
- 103 Vad därefter beträffar räckvidden av begreppet ”rättigheter som ... liknar” i artikel 14.6 i direktivet, ska det påpekas – i likhet med vad generaladvokaten har angett i punkt 110 i sitt förslag till avgörande – att tillämpningen av artikel 14.4 eller 14.5 i direktiv 2011/95 medför bland annat att den berörda personen berövades det uppehållstillstånd som artikel 24 i direktivet kopplar till flyktingstatusen i den mening som avses i direktivet.
- 104 En flykting som omfattas av en åtgärd som vidtas på grundval av artikel 14.4 eller 14.5 i direktiv 2011/95 får således – vid fastställandet av de rättigheter som ska beviljas honom eller henne enligt systemet i Genèvekonventionen – betraktas som någon som inte har eller inte längre har laglig hemvist i den berörda medlemsstaten.
- 105 Det ska således konstateras att medlemsstaterna, vid genomförandet av artikel 14.4 eller 14.5 i direktiv 2011/95, i princip är skyldiga att bevilja flyktingar som befinner sig på deras territorium endast de rättigheter som uttryckligen omnämns i artikel 14.6 i direktivet och de rättigheter i Genèvekonventionen som garanteras alla flyktingar på en konventionsstats territorium och som inte kräver en laglig hemvist.
- 106 Det bör dock understrykas att trots att flyktingen blir av med sitt uppehållstillstånd kopplat till flyktingstatus i den mening som avses i direktiv 2011/95, så kan den flykting som omfattas av något av de fall som avses i artikel 14.4 och 14.5 i direktivet få tillstånd att på någon annan rättslig grund uppehålla sig lagligt i den berörda medlemsstatens territorium (se, för ett liknande resonemang, dom av den 24 juni 2015, H. T., C-373/13, EU:C:2015:413, punkt 94). I sådant fall kan artikel 14.6 i direktivet inte på något sätt utgöra hinder för att medlemsstaten säkerställer att den berörde drar fördel av alla de rättigheter som Genèvekonventionen beviljar ”flyktingar”.

- 107 Artikel 14.6 i direktiv 2011/95 ska, i enlighet med artikel 78.1 FEUF och artikel 18 i stadgan, således tolkas så, att om en medlemsstat tillämpar någon av de möjligheter som anges i artikel 14.4 och 14.5 i direktivet, ska den tilldela den flykting som omfattas av någon av situationerna i dessa bestämmelser och som befinner sig på den medlemsstatens territorium i vart fall de rättigheter som föreskrivs i Genèvekonventionen och till vilka det uttryckligen hänvisas i artikel 14.6 i direktivet samt de rättigheter som föreskrivs i denna konvention och som inte kräver en laglig hemvist, utan att detta påverkar eventuella förbehåll som medlemsstaten har gjort i enlighet med artikel 42.1 i konventionen.
- 108 Utöver de rättigheter som medlemsstaterna är skyldiga att garantera berörda personer med tillämpning av artikel 14.6 i direktiv 2011/95, ska det påpekas att direktivet på intet sätt kan tolkas på så sätt att det skulle uppmuntra medlemsstaterna att undandra sig sina internationella skyldigheter enligt Genèvekonventionen genom att begränsa de rättigheter som dessa personer tilldelas enligt denna konvention.
- 109 I alla händelser kan det konstateras – såsom generaladvokaten har angett i punkterna 133 och 134 i sitt förslag till avgörande, och såsom bekräftas i skälen 16 och 17 i direktiv 2011/95 – att artikel 14.4–6 i detta direktiv ska tillämpas utan att det påverkar den berörda medlemsstatens skyldighet att iaktta relevanta bestämmelser i stadgan, såsom de i artikel 7 i stadgan om rätten till respekt för privatlivet och familjelivet, i artikel 15 om rätten till fritt yrkesval och rätt att arbeta, i artikel 34 om social trygghet och socialt stöd och i artikel 35 om hälsoskydd.
- 110 Av det ovan anförda följer att även om det enligt Genèvekonventionen är möjligt att med stöd av artikel 33.2 i Genèvekonventionen avvisa eller utvisa de personer som omfattas av något av de fall som anges i artikel 14.4 och 14.5 i direktiv 2011/95 till deras ursprungsland – och detta trots att det finns ett hot för deras liv eller frihet –, så får dessa personer enligt artikel 21.2 i direktivet däremot inte avvisas om detta skulle medföra en risk för att deras grundläggande rättigheter enligt artikel 4 och artikel 19.2 i stadgan kränks. Deras flyktingstatus i den mening som avses i artikel 2 e i direktiv 2011/95 kan visserligen återkallas av den berörda medlemsstaten, eller de kan förvägras en sådan status, men sådana beslut kan inte påverka deras ställning som flykting för det fall de uppfyller de materiella villkoren för att betraktas som flyktingar i den mening som avses i artikel 2 d i detta direktiv, jämförd med bestämmelserna i kapitel III i direktivet och, följaktligen, i artikel 1 A i Genèvekonventionen.
- 111 Under dessa omständigheter säkerställer den tolkning som sålunda ges artikel 14.4–6 i direktiv 2011/95 att den lägsta skyddsnivå som föreskrivs i Genèvekonventionen inte åsidosätts, i överensstämmelse med vad som erfordras enligt artikel 78.1 FEUF och artikel 18 i stadgan.
- 112 Mot denna bakgrund ska frågorna besvaras enligt följande. Vid prövningen av artikel 14.4–6 i direktiv 2011/95 har det inte framkommit någon omständighet som kan påverka giltigheten av dessa bestämmelser mot bakgrund av artikel 78.1 FEUF och artikel 18 i stadgan.

Rättegångskostnader

- 113 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i de nationella målen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den hänskjutande domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (stora avdelningen) följande:

Vid prövningen av artikel 14.4–6 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/95/EU av den 13 december 2011 om normer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt skydd, för en enhetlig status för flyktingar eller personer som

uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande, och för innehållet i det beviljade skyddet, har det inte framkommit någon omständighet som kan påverka giltigheten av dessa bestämmelser mot bakgrund av artikel 78.1 FEUF och artikel 18 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna.

Underskrifter